

Résolution

D'Deputéierterchamber,

- bedauert, datt d'Diskussiounen iwwert de Gesetzesprojet 5584 iwwert d'Palliativmedezin an iwwert d'Gesetzespropositioun 4909 iwwert déi aktiv Stierfhëllef zu engem ongesonden an dem Eescht vun dëse Gesetzesproposen net wüderge politeschen Débat gefouert hunn, dëst besonnesch am Kontext mat der Gesetzespropositioun iwwert d'Stierfhëllef;

- gesäit am Gesetzesprojet 5584 iwwert d'Palliativmedezin eng absolut Prioritéit;

- ass der Meenung, datt d'Gesetzespropositioun 4909 iwwert d'Stierfhëllef nach enger breeder Diskussioun beduerf, déi net nëmmen eleng um parlamentareschen Niveau duerf gefouert ginn, an duerfir och d'Meenung vun de Bierger, no enger objektiver Opklärung, muss hannerfrot ginn;

décidéiert

- de Gesetzesprojet 5584 iwwert d'Palliativmedezin am schnellstméiglechen Délai ze stëmmen;

- d'Gesetzespropositioun 4909 iwwert déi aktiv Stierfhëllef zrëckzesetzen, bis d'Bierger sech an engem Referendum doriwwer geäussert hunn.

(s.) Aly Jaerling, Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes.

An engems wëll ech dann eng Motioun hei deponéieren, wann d'Resolutioun gestëmmt ass, dass d'Regierung soll e Referendum organiséieren, wou d'Lëtzebuerger Vollek sech iwwert d'Euthanasie kann äusseren, well ech einfach der Meenung sinn, dass et net ka sinn, dass hei 60 Leit eleng, wou och nach d'Meenunge méi wéi gedeelt sinn, kënnen iwwer esou eng Saach décidéieren.

Motion

D'Deputéierterchamber

kënn zu der Konklusioun:

- datt d'Fro vun der Legaliséierung vun der Stierfhëllef all Bierger hei am Land betrëfft;

- datt esou eng Entscheedung iwwer Liewen an Doud net eleng kann der Gewëssensfräiheet vu 60 Volleksvertreder iwwerlooss ginn;

- datt all Bierger hei am Land muss d'Méiglechkeet kréien, fir mat doriwwer ze befannen;

fuerdert d'Regierung op

- e Referendum ënner alle Bierger hei am Land ze organiséieren mat der klorer Fro, ob se eng Legaliséierung vun der Stierfhëllef wëllen oder net.

(s.) Aly Jaerling, Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes.

» M. le Président.- Merci, Här Jaerling. Ech ginn lech Akt vum Dépôt vun Ärer Motioun a vun Ärer Resolutioun. Ech gesinn, dass souwuel d'Motioun wéi d'Resolutioun nëmmen eng Ënnerschrëft dréit. Wann déi Motioun a Resolutioun bis hir fënnf Ënnerschrëften hunn an domadder recevabel sinn, da gi se erëm vun der Présidence opgeruff.

Mir kommen elo zur Diskussioun vum Projet de loi 5820 iwwert de Centre Mariendall. D'Riedezäit ass nom Modell 1 festgeluecht. D'Wuert huet fir d'éischt d'Rapportrice vun dësem Projet de loi, déi honorabel Madame Sylvie Andrich-Duval. Duerno schwätzen d'Madame Brasseur an den Här Diederich.

4. 5820 - Projet de loi relative à la transformation et à la rénovation du Centre Mariendall

Rapport de la Commission des Travaux publics

» Mme Sylvie Andrich-Duval (CSV), rapportrice.- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, de virleiende Gesetzesprojet kéint ee scho bal als historiesch betitelen, well hei geet et ëm d'Transformations- an d'Renovéierungsarbechte vum Site Mariendall fir de Service national de la jeunesse, SNJ genannt. Erlaabt mer duerfir

kuerz op d'Geschicht vun deem Site anzegoen, deem am pittoresken Äischer-Mariendall matzen an der Natur läit an deem ouni Zweifel och vun touristeschem Wäert ass.

Et handelt sech ëm e fréiert Klouschter, dat 1232 gegrënnt gouf vun den Augustiner, duerno vun den Dominikaner Doumfräe verwalt gouf a vun 1890 u vun de wäisse Missiounspateren exploitéiert gouf.

Zënter 1974 ass de Stat Propriétaire vum Mariendall, dee vun 1977 un dem Service national de la jeunesse zur Verfügung steet als Fräizäitzentrum. 1999 huet de Stat dunn och nach d'Bauerenhaus opkaaft, wou bis 2001 e Bauerenhaff dra fonctionnéiert huet. Een Deel vun de Gebaier gëtt zënter '99 als Opnahmzentrum fir Réfugiéen aus dem Balkan benotzt. Am Joer 2002 gouf dunn de Site, deem am ganze siwen Hektar begräift, vu Sites et Monuments klasséiert.

Ech wëll awer och nach drop hiweisen, dass d'Chamber schonn am Joer 1995 eng Motioun gestëmmt hat, fir d'Renovatioun ënner anere vum Mariendall virunzudreiwen, nieft den SNJ-Zentren Eesebuer an Huelmes.

(Coups de cloche de la Présidence)

De Projet de loi 5820 gouf den 12. Dezember 2007 vum Baute-minister Claude Wiseler hei an der Chamber déposéiert. De Projet war motivéiert an et louch eng Finanzfiche bäi. An der Bautekommissioun vum 15. Januar 2008 gouf ech als Rapportrice bestëmmt. De Statsrot huet säin Avis den 29. Januar 2008 ofginn an doropshi goufen de Gesetzestext an den Avis vum Statsrot an der Sitzung vum 28. Februar analyséiert. De schrëftleche Rapport gouf dann an der Sitzung vum 18. März eestëmmeg ugeholl.

Ier ech de bautechneschen Aspekt erläuteren, ginn ech och kuerz op déi aktuell an zukünfteg Aktivitéiten am Mariendall an. Am Moment fannen d'Aktivitéite vum SNJ haapt-sächlech schonn am renovéierte Gebai „Ateliers“ statt.

Et ginn éischters Stagë fir Primärschoulklassen a Klassen aus dem Seconnaire ugebueden. Zweetens dann och Gruppenaktivitéite fir Jugendlecher an der Natur, souguer archäologesch Ausgruewungen. Drëttens gi Formatiounsstagë fir angehend Jugendanimateuren oder Educateuren ofgehalen. D'Aktivitéite begräife véiertens Moosssname fir d'sozial Integratioun vu schwéier erzéibare Jugendlechen, zum Beispill vun Dräibur oder Schraasseg, ze fërdere. A schlussendlech gëtt och eppes fir déi berufflech Agliderung vu Jugendleche gemaach, andeems se un d'Aarbecht initiéiert ginn.

» M. le Président.- Ech géif d'Fraktiounen vun der CSV a vun deene Grénge bidden, der Rapportrice déi noutwendeg Opmierksamkeet zoukommen ze loossen!

» Plusieurs voix.- Très bien!

» Mme Sylvie Andrich-Duval (CSV), rapportrice.- Déi sollen also un d'Aarbecht initiéiert ginn an duerno kënnen se op den éischten Aarbechtsmaart orientéiert ginn.

Laut Aktivitéitsbericht vum Familljeministère hunn am Joer 2006 155 verschidde Gruppe mat praktesch 2.000 Participantë vum Mariendall kënnen profitéieren.

Nodeems d'Renovatiounsarbechte vum Mariendall dann ofgeschloss sinn, kënnen d'Aktivitéite vum SNJ nach weider ausgebaut ginn, esou spezifesch Aktivitéiten am Beräich vun der Kommunikatioun an zousätzlech Formatiounen. Zweetens kann och déi pedagogesch Equipe, déi op der Plaz ass, hir Experienzen un aner Equipë vun Animateuren viruginn.

Et ginn och zousätzlech Infrastrukture fräi, fir d'Aktivitéite mat de Jugendlechen auszebauen, an et gëtt geschätzt, dass da bis zu 15.000 Participanten un den Aktivitéiten um Site deelhuele kënnen.

Engersäits verléisst Eaux et Forêts den Areal, dee se bis elo benotzt hunn, an esou ka Plaz komme fir e Camp fir 120 Jugendlecher. Da kënnen och dräi Gruppe vu 35 Jugendlecher op deem Site logéieren a bekäschtegt ginn, an dat fir e räsonnabele Präis. Esou brauche si net méi op deier Auslandsreesen zrëckzegräifen.

Et entsteet Raum, fir aacht Volontairen, déi iwwert den europäesche Service volontaire an d'Land kommen, do ze logéieren. Et komme Säll an Ateliere bäi fir pedagogesch Aktivitéiten, an och fir Abenteuerpedagogik ass Raum geschafe ginn duerch e Park mat Seeler.

Et kann och e pedagogesch Bauerenhaff agericht ginn. Dëse pedagogeschen Haff fonctionnéiert de Moment provisoresch zu Meespelt. E soll vun enger sozialer Associatioun gëréiert ginn herno, ausser wat dee

pedagogeschen Deel betrëfft, an et kënnen al Déiererassen do geziicht ginn. Déi Aktivitéite riichte sech haapt-sächlech u Schoulgruppen aus der Spillschoul a Primärschoul.

De soziale Volet vun den Aktivitéite kann och ausgebaut ginn, wat déi berufflech Agliderung vu schwierege Jugendlechen ubelaangt. Och sollen déi touristesch Atoutë vum Site genotzt ginn, duerch Spadseierweeër, déi dohi féieren.

De Service national de la jeunesse kann, wat d'Gestioun ubelaangt, eng Synergie agoe mam Jugendzentrum vun Huelmes, zemools wat d'Personal ubelaangt. Aner Gestiounsaktivitéite ginn ausgelagert un Entreprises, esou zum Beispill d'Kichen.

Wat dann dee bautechneschen Deel ubelaangt, esou stellt et schonn eng Erausforderung duer, d'Ëmbau- an d'Renovatiounsarbechten an dësem Fall no de Kritäre vu Sites et Monuments duerchféieren. Grouss Deeler vum Areal befanne sech an engem desolaten Zoustand.

Dee Renovatiounsprogramm, dee mer hei duerchzéien, begräift déi véier Gebaier vum Bauerenhaff. Dat ass engersäits déi grouss Scheier, wou de pedagogesch Bauerenhaff soll drakommen. Dat ass déi kleng Scheier, wou d'Atelieren an eng Conciiergezwunneng sollen entstoën. Dat ass de Corps de logis, dee fir d'Laangzäitlogéiere vu Volontairë respektiv schwierege Jugendlechen an als weideren Atelier soll benotzt ginn. Da véiertens, de Réfectoire, wou eng Kichen an en lesssall vun enger Capacitéit vun 150 lessen dra soll kommen. Och gëtt eng pedagogesch Kichen agericht.

Dann déi aner Gebaier. Do sollen am Fligel „Dortoir“, wou elo d'Réfugiéen dra sinn, dräi Gruppe vu jeeweils 35 Jugendlechen dra kënnen logéiert ginn. Do sinn also Schlofgeleeënheeten, mä och en Openthaltssraum virgesinn. Dat bestehend Gebai soll ëm 13 Meter verlängert ginn.

De Fligel „Ateliers“ fonctionnéiert elo schonn an ass fäerdeg renovéiert.

Am Marienhaus ass eng minimal Renovatioun néideg. Do solle Büroen an Archiven erakommen.

An der Kierch kënnen Kommunikatiouns-atelieren oder Theatermanifestatiounen ofegale ginn. Dëst Gebai gëtt awer vu Sites et Monuments renovéiert. Deen Deel vun de Käschten ass net am virleiende Gesetzesprojet virgesinn.

Dann hu mer d'Tour Yolande, déi schonn 2005 an 2006 vu Sites et Monuments renovéiert gouf.

Dann nach d'Gebai vun Eaux et Forêts. Dat gëtt spéider fir de Stockage vu Material benotzt.

Awer och d'Alentourë müssen an d'Rei gesat ginn, esou d'Bréck vum Bauerenhaff an d'Mauere laanscht d'Äisch, déi nei müssen opgebaut ginn. Och d'Haaptbréck muss iwwerholl ginn.

Et entsteet en ekologesche Parking dobaussen an et ginn och hydraulesch Installatiounen erneiert. Derniewent kënn och eng Pompelstatioun fir Drénkwaasser op de Site.

Ier mat den Aarbechte kann ugefaange ginn, müssen d'Réfugiéen nach relogéiert ginn. Hei ginn e bësse méi uewen op dem Site nei démontabel modulaire Unitéiten opgericht. Ëm dëse Volet këmmere sech d'Bâtiments publics. Deen néidege Budget vu 4,5 Milliounen Euro ass och net an dësem Gesetzesprojet virgesinn, mä am öffentleche sanitären a sozialen Investissementsfong.

Nach e Wuert den Ëmwelt- an Energiekonzept. Et ass probéiert ginn, fir den Autosverkéier esou wäit wéi méiglech bannen um Site ze évitéieren; dofir och deen ekologesche Parking ausserhalb. D'Gebaier gi gehëtz mat enger Zentralheizung fir Holzpellets. Doduerch kann den Ausstouss vun 250.000 kg CO₂ agespuert ginn, par rapport zu enger traditioneller Mazoutsheizung. Eng Turbin, mat enger Génératrice kombinéiert, suert derfir, dass een Drëttel vum elektreschen Eegeverbrauch ka produzéiert ginn.

D'Isolatioun vun den historiesche Gebaier, déi jo ënner Denkmalschutz stinn, stellt eng besonnesch Erausforderung duer, mä et ass awer méiglech, d'Wärmeschutzveruerdnung hei anzehalen.

De Käschtepunkt vun deem Ganzen ass op 20.430.000 Euro beim Bauindex 646,07 vum Abrëll 2007 chiffriert. Beim Opstelle vum Devis konnt awer net op e Metercarrés- oder e Metercubespräis zrëckgegraff ginn, mä et huet all Gebai missen eenzel am Detail ënnert d'Lupp geholl ginn, wéinst der Vétustéit vun de Gebaier. Déi néideg Fonge sinn am öffentlechen administrativen Inves-

tissementsfong virgesinn. Fir weider Detailler verweisen ech op mäi schrëftleche Rapport.

Wat d'Entretienskäschte vun de Lokaler ubelaangt, esou sinn déi pro Joer op 1.164.000 Euro geschätzt, wouvu sech déi jährelch Consommationskäschten op 54.000 Euro solle belafen. D'Fonctionnementskäschte vum Jugendzentrum ginn op 569.000 Euro geschätzt.

Dir Dammen an Dir Hären, bei den Diskussiounen vum Gesetzesprojet huet d'Bautekommissioun all de redaktionelle Remarquë vum Statsrot Rechnung gedroen. Op Nofro vun där héijer Kierperschaft nom öffentlechen Transport um Site gouf ervirgestrach, dass zwou Buslinne bis dohinner fieren.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, erlaabt mer zum Schluss och nach e puer Mercien auszedrécken: un éischter Stell de Mataarbechter vum Greffe an aus der Fraktioun, mä och dem Här Baute-minister a senger Verwaltung fir déi konstruktiv Zesummenaarbecht. Ech ginn och heimat den Accord vun der CSV-Fraktioun zum virleiende Projet.

Ech soen lech Merci fir Är Opmierksamkeet.

» Plusieurs voix.- Très bien!

» M. le Président.- Merci, Madame Andrich. D'Wuert huet elo déi honorabel Madame Brasseur.

Discussion générale

» Mme Anne Brasseur (DP).- Merci, Här President. D'Madame Rapportrice war ganz komplett, obwuel si ganz kuerz war - ech wëll hir dofir Merci soen -, esou dass ech net wäert op de Programm vun deenen Transformatiounen agoen. Mä ech wëll fënnf Remarquë maachen, wann Der erlaabt.

Déi éischt Remarque ass déi, dass et sech beim Mariendall ëm e formidable Site handelt. Déi meescht vun ons kennen en, an déi, déi en net kennen, sollen onbedéngt emol dohinner kucke goen. Duerfir ass et esou wichtig, dass dee Site och erhale gëtt.

Ech hu mer d'Fro ëmmer gestallt, Här President, wat dat Wuert „Nohaltegkeet“ géif bedeuten. Dunn hunn ech am Zesammenhang mat dësem Projet geduecht: Dat hei ass och eppes Nohalteges. Wéinstens déi Motioun, déi mer 1995 ugeholl hunn als Chamber, dass eppes misst mat deem Site Mariendall geschéien, war nohalteg, well et huet bis haut gedauert, bis mer dee Projet zum Vote bruecht hunn, an dann dauert et jo nach eng Zäit, fir d'Transformatiounen duerchzeféieren.

Also, éischt Remarque: e formidable Site, mä et huet eppes méi laang gedauert. Et ginn zwar och Ursaachen dofir.

Zweet Remarque, wat de Präis ubelaangt. De Präis fir déi Transformatiounen beleeft sech op 20.430.000 Euro. An der Kommissioun hu mer doriwwer geschwat. Dat ass en héije Präis. Et geet awer hei ëm d'Renovatioun vu bestehende Gebaier. Et geet och drëm, déi esou energieeffizient wéi méiglech ze maachen; wat a bestehende Gebaier net einfach ass.

Ech hunn awer d'Fro gestallt, ob dat géif duergoen, ob deen Devis da richtig opgestallt wier. Den Här Minister huet gemengt, hei wier net dee klassesche Wee vun Devisopstellung gemaach ginn, also net iwwer Metercarrés- oder Metercubes-Präis, mä et wier wierklech Corps de métier par corps de métier an Objet no Objet gekuckt ginn. Den Här Minister mengt, dee Präis géif duergoen.

Ech wéilt, den Här Minister géif Recht behalen! Mä erlaabt mer, Här President, meng Zweifel awer heiren ze hunn, well dat dote ganz kriddlech Aarbechte sinn a well ee gären do eppes iwwersinn huet. Mä deenen, déi dat realiséieren: bonne chance!

Déi drëtt Remarque betrëfft déi Kapell, déi derbäi ass. D'Madame Rapporteur ass och drop agaangen, dass déi net am Projet ass, well dat eppes ass, wat de Sites et Monuments ënnerläit. Ech froe mech, ob et gutt ass, wa mer op engem Ensembl awer e puer Verwaltungen hunn, déi sech drëm këmmen. Dofir wier et gutt, wann een dat géif englobéieren. Onsen Informatiounen no ass dë Kapell jo awer nach an der Rei. Mä et soll een aus deem Ganzen ee Projet maachen.

Déi véiert Remarque, déi ech wollt maachen, ass eng allgemeng Remarque iwwert d'Conservatioun vun onsem Patrimoine architectural. Et ass enorm wichtig, dass mer esou Siten erhale wéi de Mariendall oder och wéi de Patrimoine industriel, dee mer hunn. Mä all Kéiers hu mer dann eng

Zweckbestimmung. Dat ass entweder kulturell oder sozial geduecht. A sech ass dat jo och ganz gutt. Dat bréngt ons als Sociéitéit virun an et entsprécht och ganz oft engem Besoin.

Dat huet awer Nofolgekäschten, déi net ze négligéiere sinn. Bei dësem Projet zum Beispill gëtt et d'Frais de fonctionnement plus d'Frais d'entretien. Déi belafe sech op 1.164.000 Euro d'Joer. Da muss ee sech d'Fro stellen, ob mir ons dat kënne leeschten. An et muss ee sech d'Fro stellen, ob déi nächst Generatioun sech dat nach ka leeschten.

Dofir, Här President - an dat ass meng fénneft Remarque -, wéilt ech eng Oplëschung froen - mä dat adresséiert sech dann éischerter un d'Madame Statssekretär wéi un den Här Bauteminister - vun all deene Projeten, déi mer hunn, wou mer Patrimoine culturel erhalen, wat dat als Investissementskäschten an als Fonctionnementskäschte kascht, well déi kascht et jo dann all Joer.

Da wollt ech zum Ofschloss nach eng Fro stellen, wou ech awer net weess, ob de Bauteminister mer dorop kann äntworten, well mer do och am Domän vun der Kultur sinn. An zwar ass dat, well mer hei an der Gemeng Tënten sinn. Aansebuerg ass net wäit ewech, wann ee vu Patrimoine culturel schwätzt. Do ass d'Bibliothéik vun Aansebuerg, déi jo en onwahrscheinleche Wäert huet. Et si Questions parlementaires doriwier gestallt ginn, et koumen awer keng prezis Äntworten. Dofir wollt ech wëssen, wéi de leschte Stand ass fir d'Conservatioun vun där Bibliothéik a wat d'öffentlech Hand do bäidréit.

Mat deene Remarquen, Här President, wollt ech d'Zoustëmmung vun der DP-Fraktioun ginn zu dësem gudde Projet.

» **Plusieurs voix.** - Très bien!

» **M. le Président.** - Merci, Madame Brasseur. D'Wuert huet elo den honorabelen Här Diederich.

» **M. Fernand Diederich (LSAP).** - Merci, Här President, Här Minister. Ech wëll fir d'éischt der Madame Rapporteuse Merci soe fir deen explizite Rapport. Ech hale mech un de Vizepräsident - hien huet gëschter hei gesot, et wier „rapporteuse“.

Wann een den Numm Mariendall héiert, esou denke vill Leit un déi wäiss Pateren, déi do gelieft hunn.

Wann d'Kanner haut op hirem Schoulausflug éischerter a Fräizäitparke fuere wéi Walibi oder Amnéville, esou si mir - zu menger Zäit wéinstens - eemol a sechs Joer an de Mariendall gefuer oder mir hunn och sonndes mat der Famill e klengen Tour an de schéinen Äischdall gemaach, oder op engem Duerffest e puer Stonne verbruecht, oder eis an enger bekannter Auberge e bësse gestärkt. Vlächter ass den „Hunnebuerg“ heibannen nach e puer Leit e Begrëff.

Leider sinn am Laf vun de Joren een Deel vun de Gebaier a Monumenter vun dësem kulturelle Patrimoine ëmmer méi verfall. Mir begrëssen dofir dëse Projet, deen ee globaalt Konzept proposéiert, nodeem jorelaang nëmmen dréngend noutwendeg Aarbechten duerchgefouert si ginn. Esou zum Beispill un de Brécke respektiv un den Diech.

Ee globaalt Konzept souwuel wat d'Renovatioun an den Ausbau vun alle Gebaier vum Site ubelaangt wéi och déi polyvalent spéider Notzung duerch den SNJ am Interessi vun der Jugend hei zu Lëtzebuerg.

D'Mise en valeur vum Site an d'Méiglechkeet, fir ronn 15.000 Jugendlecher pro Joer u verschidden Aktivitéiten deelhuelen ze loosser, justifizéieren, mengen ech, d'Ausgab vun iwwer 20 Milliounen Euro. Wa mer iwwerall d'Wichtigkeet vu sënnavolle përiscolairen Aktivitéiten, vu Stagen, vu sozialer Integratioun a vu berufflecher Insertioun betounen, esou muss mer fir déi concernéiert Jugendlech, awer och fir déi ëmmer méi rar, awer dofir ëmmer méi wichteg bénévol Mataarbechter déi noutwendeg Infrastrukture schafen.

Eis Ponts et Chaussées si schonn e bëssen der Zäit virus, well si hu schonn um Rouscht an no bei der Sortie vum Gousseler Tunnel Schëlde opgeriicht, wou op d'„Vallée des 7 châteaux“ higewise gëtt.

Dëse Projet de loi soll als Katalysator dénge fir d'Valorisatioun vum Dall a vun der Émgéigend. Souwuel op kulturellem wéi op touristeschem Plang si Synergien tëschent Aansebuerg, Huelmes, Mariendall méiglech an noutwendeg, dëst am Interessi souwuel vun de concernéierten Uertschafte wéi och vun de Lëtzebuurger an auslännesche Gäscht.

Och d'Alentouré vum Mariendall bidde vill Méiglechkeeten, virun allem fir all Alters-

gruppen am Kader vum doucen Tourismus. Niewent dem Stat kënnen d'Gemengesyndikater, awer och de regionale Leadergrupp eng wichteg Mataarbecht leeschten.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, erlaabt mer kuerz nach dräi Remarquen zum Schluss. Vill Leit géife begrëssen, wann de Site Mariendall an de Rescht vum Äischdall iwwer eng Vëlospist vum Kantonalhaaptuert Miersch aus ze erreeche wier. Dëst am Sënn vu méi Sécherheet a vun der Opwäertung vun dëser Émgéigend als Naherholungsgebitt vun den Nopeschgemengen.

Och misst den öffentlechen Transport am Kader vun der Entwécklung vum Site optiméiert ginn.

Op enger Aart Gaardenterrass iwwert dem Site entstinn nei Wunnstrukture fir Demandeurs d'asile, déi bis elo an engem Fligel vum ale Gebai ënnerbruecht waren.

An dësem Zesummenhang wéilt ech déi gutt Cohabitioun vun de Flüchtlingen an der Gemeng Tënten während deene leschte Jore begrëssen. Ech mengen, et kéint een der Gemeng Merci soen, besonnesch fir hir Mataarbecht bei der Léisung vun deene Problemer, déi nun emol net ausbleiwen an esou engem Fall.

Et kann ee Verständnis dofir hunn, wann de Buergermeeschter an engem Brëif eng finanziell Hëllef fir d'Gemeng uschwätzt. Och wieren déi Gemeindeverantwortlech frou, wann dee Wee zur Kopleschter Säit, wou se vill méi Verkéier erwaarden, vum Stat géif iwwerholl ginn, fir d'Gemengeresourcen e bëssen ze schounen.

Här President, ech hunn op all déi positiv Aspekter vun dësem Projet de loi higewisen am Kader vun der Opwäertung vun engem wichtige Site respektiv enger ganzer Géigend. Ech bedauern nëmmen, dass et esou laang gedauert huet. An dësem Sënn bréngen ech den Accord vu menger Fraktioun a soen lech Merci fir d'Nolauschteren.

» **Plusieurs voix.** - Très bien!

» **M. le Président.** - Merci, Här Diederich. D'Madame Loschetter huet d'Wuert gefrot. Madame Loschetter, wann ech gelift.

» **Mme Viviane Loschetter (DÉI GRÉNG).** - Merci, Här President a Merci der Madame Andrich fir hire mëndlechen a schrëftleche Rapport. Et ass eigentlech net méi ganz vill bäzefügen zu deem, wat meng Kollegen a Kollegin Virriedner gesot hunn. Ech wéilt just véier Remarquë maachen.

An zwar ass déi éischt Remarque, dass et effektiv en historiesche Site ass mat enger laanger Geschicht; scho virun de wäisse Patere war munches Interessantes do lass. An ech denken et soll een och dovunner profitéieren, wann déi Gruppe vu Kanner a Jugendlecher dohinner kommen, fir se, net en long et en large, mä zumindest drop opmierksam ze maachen, wat op deem Site an de Jorhonnerten oder souguer Jor-dausende lass war. Well et kann een dat pedagogesch net besser maachen, wéi wann een um Site selwer ass.

An deeneselwechten Iwwerleeungen zu menger zweeter Remarque wollt ech dann och nach eng kéier ënnersträichen, dass deen Dall wierklech vu senger Natur hier a vu senger Biodiversitéit hier, well jo och do vill Waassercapacitéiten an der Géigend sinn, immens interessant ass. An och do erm eng kéier, mengen ech, wär et flott, ons Kanner a Jugendlech drop opmierksam ze maachen, wat och ronderëm dee Site ass a wéi schéin dat kann ausgesinn a wéi interessant dat och kann zur Beobachtung sinn.

An dësem Kontext ass et leider eigentlech och wouer, dass keng gréisser Iwwerleeunge bis elo gemaach gi sinn a Saachen öffentlechen Transport, regelméissegem öffentlechen Transport, a virun allem der Forderung vun der Mobilité douce. Et ass eng flott Géigend. Et kann een zum Beispill ganz flott mam Vëlo doduerchfueren.

Dann hoffe mir als Gréng, dass dee Site do e Site gëtt, deen d'Integratioun vu verschidde Kulturen, vu verschidde soziokulturelle Groupementer wäert förderen, duerch dat, wat do wäert geschéien an duerch déi Aktivitéiten, déi do wäerte geschéien; wat schwierig war bis elo fir déi Flüchtlingen, déi do waren.

Mir sinn der Meenung, dass dee Site Mariendall kee gudde Site ass, fir Flüchtlingen opzefänken, obwuel do Plaz ass, well se awer dach zimlech isoléiert do sinn. An och elo déi Noutléisung, fir a Structures mobiles Asylanten erm eng kéier do ënnerzebréngen, quitte dass se warscheinlech eng flott Interaktioun wäerten hu mat deem, wat do lass ass, dofir ass dat awer net déi ideal Plaz.

Dat wollt ech awer gesot hunn, wuel wëssend déi Schwierigkeeten, déi een huet, fir Flüchtlingen ënnerdaach ze bréngen. Mä op esou enger Plaz esou vill beieneen, an och nach isoléiert, wäit ewech vun allem, schéngt eis net déi appropriéiert Manéier.

Dann denke mer, dass de Service national de la jeunesse verwinnt gëtt, zu Recht sécherlech verwinnt gëtt, an dass dee Management an déi Gestiou, déi si op deem Site wäerte kënne maachen, ganz ville Leit zegutt wäert kommen.

Ons Remarque besteet doranner, dass mer net solle vergiessen, dass vlächter och aner Gruppéierungen d'Méiglechkeet solle kréien, wa se eppes wëllen ënnerhuelen, wa se eng Plaz sichen, och vun där Infrastruktur profitéieren ze kënnen an och do kënnen heiansdo en Ënnerdaach fannen, fir een Dag oder zwee Deeg eng flott Aktivitéit ze maachen.

Dir wësst, dass ganz vill Gruppéierung vu Jugendlecher ëmmer op der Sich sinn no Infrastrukturen, fir hir Aktivitéiten ze maachen. Ech denken, déi Iwwerleeunge soll de Service national de la jeunesse sech mat op de Wee huelen. Et geet méi den Inhalt wéi dat wat ronderëm ass eppes un. Mä ech denken, déi Remarque ass berechtigt, an d'Plaz ass jo do fir och kënne weiderverméttelen.

Dëst gesot, wäert déi gréng Fraktioun dëse Projet selbstverständlech matstëmmen.

» **Une voix.** - Très bien!

» **M. le Président.** - Merci, Madame Loschetter. Den honorabelen Här Mehlen huet d'Wuert.

» **M. Robert Mehlen (ADR).** - Här President, och ganz kuerz, well et ass bal alles gesot an et huet kee Wäert fir ëmmer erm datselwecht ze widderhuelen.

Mir si grondsätzlech mam Projet d'accord.

Et ass zu Recht hei drop higewise ginn, dass et ee vun den historieschen an architektonesche Joyauen am Lëtzebuurger Land ass, an dass et net géif goe fir dat verfallen ze loosser. Et läit och an enger Réserve naturelle, déi wierklech dozou aluet, fir dohin ze goen a fir sech do ze erhuelen.

Ech hu mat Freed gesinn, wann een duerch den ökologesche Brëll kuckt, dass, wat d'Heizung ubelaangt, sollen Holzhackschnëtzel...

» **Une voix.** - Pellets.

» **M. Robert Mehlen (ADR).** - Pellets, d'accord.

...benotzt ginn, wat zu enger notabler Aspuerung vun CO₂-Emissiounen vis-à-vis vun enger traditioneller Mazoutheizung féiere soll. Elektresch gëtt och an engem reduzierte Mooss do produzéiert. Et soll duergoen, fir een Drëttel vun der Consomatioun ze couvréieren. Och dass ass positiv ze gesinn. Wa vill Jonker do passéieren, ginn och si vlächter ugereege, fir ähnlech ze denken. D'Wärmeschutzveruerdnung soll, trotz den architektoneschen Oploen, respektéiert ginn. Dass schéngt mer éischerter eng Selbstverständlechkeet ze sinn.

Här President, et gëtt och drop higewisen, dass am Joer mat ronn 15.000 Participanté gerecht gëtt, déi do sollen transitéieren. Dass weist dorop hin, dass déi Saach schonn eng gewëssen Envergure huet, wat deen Invest dann och zu engem groussen Deel justifizéiert. 20 Milliounen Euro, an nach e puer Zerquetschter, dass sinn iwwer 800 Milliounen där aler Frang. Dass natierlech schrecklech vill Geld. Ech weess, dass d'Leit sech froen, ob et da wierklech misst esou deier sinn.

Op där anerer Säit hoffe mer, dass déi Renovatioun a Restauratioun dann awer och wierklech selon les règles de l'art gemaach gëtt a virun allem, dass de Kritär Qualitéit spille gelooss gëtt. Well mir wëssen, wa beim Invest op de Kritär Qualitéit geuecht gëtt, dass mer dann och vlächter, wat d'Ënnerhaltskäschten ugeet, an Zukunft net ze vill brauchen opzebréngen. Mat där Hoffnung wëll ech ofschléissen a selbstverständlech den Accord vun eiser Fraktioun bréngen.

Ech soen lech Merci.

» **M. le Président.** - Merci, Här Mehlen. D'Wuert huet elo d'Regierung, den Här Minister Wiseler.

» **M. Claude Wiseler, Ministre des Travaux publics.** - Merci, Här President. Nodeems ech der Rapporteuse och villmools Merci gesot hu fir déi gutt Aarbecht, wéilt ech nach e puer Remarquë maachen zu deem, wat déi honorabel Deputéiert hei gesot hunn.

Éischters, et ass effektiv eng nohaltege Resolution oder Motioun vun der Chamber gewiescht, well si huet, ech géif et esou interpretéieren, Madame Brasseur, och nach extrem Effikassitéit zwielef Joer duerno gewisen, dass mer se elo realiséieren. Dee laangen zäitlechen Espace ass awer duerch zwee haaptsächlech Grënn bedéngt.

Deen éischten, dass wësst Der, ass, dass mer virun dräi Joer am Bauteprogramm vum Ministère des Travaux publics eng ganz Rei vu Projeten no hanne gesat hunn, aus finanzieller Grënn, duerch eng volontaire Décisioun, an déi elo erm, mat den Disponibilités financières, opgegraff hunn, fir doranner weiderzefueren. Dass war eng Décisioun, déi sengerzäit geholl ginn ass, an déi explizéiert e klengen Deel vun deem Retard.

Deen aneren Deel ass haaptsächlech do duerch begrënt, dass déi Preparatiouns-aarbechten, déi op dësem Site hu misse gemaach ginn, awer Aarbechte sinn, wou et net duergeet fir e puer Strécher op e Pabeier ze zeechnen, mä wou et drëm geet fir eng ganz detailléiert Preparatiouns-aarbecht ze maachen, déi och allen historieschen, ökologeschen an aneren Aspekter Rechnung dréit, wat och de Projet net méi kuerz gemaach huet.

Ech hunn elo e puer Remarquen héieren, deenen ech all kann zoustëmmen. Fir d'éischt gëtt gesot, dass et een héije Präis ass, deen hei bezuelt gëtt. Dass seet d'Madame Brasseur mer: „Ech hoffen, dass et duergeet, wat Dir hei gemaach hutt!“ Drëttens kréien ech nach hannendru gesot: „Mä passt awer op, dass déi allerbeschte Qualitéit dodranne kënnt, dass all Konditiounen erfüllt ginn, dass all Sécherheets-norme souwisou, mä och nach ökologesche Heizungsnormen a wat Der nach ëmmer wëllt respektéiert ginn!“

An do si mer ganz genau an där Problematik, déi d'Travaux publics am Fong ëmmer hunn. Et gëtt gefrot, dass alles soll esou bëlleg wéi méiglech sinn, mä vun der Qualitéit a vum Inhalt gëtt alles verlaangt, wat iwwerhaapt nëmme méiglech ass. L'un expliquant l'autre, plus nach all d'Oplagen, déi mer vu Sites et Monuments kréie fir d'Préservatioun vum Patrimoine historique, fir déi al Architektur ze respektéieren, an da sollen awer déi beschten Heizkonditiounen realiséiert ginn. Do gesitt Der, wat mer fir Contrainten hunn. Wa mer dann och nach mussen de Präis anhalen, dann ass dat net esou einfach.

Zu där Remarque vun der Madame Brasseur, dass si hofft, dass mer de Präis anhalen, kann ech nëmme soen: Ech deelen zu 100% Är Hoffnung. An ech mengen, dass mer eis béid Hoffnungen och kënnen erfüllt kréien. Ech muss just soen, dass et bei neie Bauten, déi mer kënne maachen, op engem Terrain, wou mer genau wëssen, wat do ass a wat mer dohinner bauen, méi einfach virauszugesinn ass, wéi wann s de muss en aalt Haus renovéieren, wou s de net onbedéngt weess, wat s de fënns, wann s de bis un d'Mauer oder un de Buedem kraze gees. Mir mengen, dass hei géif goen. Eng 100%eg Garantie kanns de am Bau souwisou bal ni ginn.

Zum drëtte Punkt vun der Kapell: Déi ass an deem Projet hei net abegraff, well momentan net geplangt ass, eppes Gréisseres drun ze maachen. De Service des Sites et Monuments bekëmmert sech ëm déi Kapell an dass bréngt normal Entretienfraisé mat sech. Déi Kapell ass also net am Projet vun engem fundamentalen Émbau concernéiert an duerfir och net hei mat abegraff.

Zum Volet Conservatioun vum Patrimoine architectural ass gesot ginn, dass, nodeems mer déi Gebaier ëmgebaut hunn a wa mer eppes Neies dramaachen, se ganz oft fir kulturell oder sozial Zwecker gebraucht ginn. Dass ass och logesch, well déi Käschten, déi et mat sech bréngt, fir de Patrimoine architectural esou ze erhalen, wéi e sollt erhale ginn, wann en uerdentlech soll erhale ginn, maachen et natierlech oft ganz schwéier, déi Gebaier duerno eleng fir privat Zwecker ze benotzen. Duerfir kënnt et ebe ganz oft vir, dass se duerno fir öffentlech, sozial oder kulturell Zwecker gebraucht ginn.

Dass beschte Beispill hate mer virun zwee, dräi Deeg, wéi mer iwwer Belval geschwat

hunn, iwwer eise Patrimoine industriel an de Käschtepunkt, deen dat mat sech bréngt. Par ailleurs ass genau op deem Site zum Beispill versicht ginn, fir öffentlech Zwecker, öffentlech Gelder zesumme mat Privatinvestitiounen ze verbannen a fir de Patrimoine architectural industriel ze verbanne mat enger zukunftsweisender Neigrënnung vun engem Deel vun enger Stad.

Ech ginn déi Froe weider vun der Oplëschung vu Projeten, wou Patrimoine culturel erhalte gëtt. Dat ass effektiv an der Kompetenz vun Kulturministère. Wann d'Travaux publics gär driwwer schwätzen, da musse mer kucken, datt mer vum Kulturministère déi noutwendeg Renseignermenter och kréien.

D'Fro vun der Bibliothéik vun Ansebuerg kann ech, wéi Dir scho richtig virausgesinn hat, net vun hei aus beäntweren, well ech deen Dossier net am Detail kennen.

Déi lescht Remarque, déi ech wollt maachen, dat ass déi vun der Plaz fir d'Refugiéen. Ech muss soen, där Ausso vun der Madame Loschetter, datt et net genau déi richtig Plaz fir Réfugiéë wär, kann ech à la limite souguer bäiflichten. Mä ech soen awer hannendrun, datt dat do eppes ass, wat ech bei bal all Projet fir Réfugiéë gesot kréien: Et ass net déi richtig Plaz, well - an da kommen déi eng Grënn, déi aner Grënn. Iergendzowusch ass et awer esou, datt mer Plaz fir d'Refugiéë brauchen.

Hei hu mer der säit enger Rei Joren ënnerbruecht gehat. Net an deene Konditiounen, wéi mer se gär gehat hätten, mä mir schafen elo fir déi Réfugiéen, déi do sinn, uerdentlech a korrekt Konditiounen, an ech mengen dat ass de richtige Wee. Den Appel, deen d'Madame Jacobs méi wéi eng Kéier hei mécht un all d'Gemengen, eis déi richtig Plaze fir d'Refugiéen unzebidden, gëllt nach ëmmer, an all Virschléi sinn nach wie vor wëllkomm.

Ech soen Iech Merci an ech soen och Merci fir den Accord vun de Fraktiounen zu deem Projet.

» **M. le Président.** - Merci, Här Minister. Mir kommen elo zum Vote iwwert dëse Projet de loi.

Vote sur l'ensemble du projet de loi et dispense du second vote constitutionnel

De Projet de loi 5820 ass eestëmmeg mat 60 Stëmmen ugeholl.

Ont voté oui: Mmes Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, M. Lucien Clement, Mmes Christine Doerner (par Mme Françoise Hetto-Gaasch), Marie-Josée Frank, Marie-Thérèse Gantenbein-Koullen, MM. Marcel Glesener, Norbert Hupert, Mme Françoise Hetto-Gaasch, MM. Ali Kaes, Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis (par Mme Martine Stein-Mergen), Gilles Roth, Patrick Santer, Marcel Sauber, Jean-Paul Schaaf (par M. Lucien Thiel), Marco Schank, Marc Spautz, Mme Martine Stein-Mergen, MM. Fred Sunnen, Lucien Thiel, Lucien Weiler et Michel Wolter;

MM. Marc Angel, Alex Bodry (par Mme Claudia Dall'Agnol), John Castegnaro, Mme Claudia Dall'Agnol, M. Fernand Diederich, Mme Lydie Err, MM. Ben Fayot, Jean-Pierre Klein, Mme Lydia Mutsch (par M. Roland Schreiner), MM. Roger Negri, Jos Scheuer, Romain Schneider, Roland Schreiner et Mme Vera Spautz (par M. Roger Negri);

MM. Eugène Berger, Xavier Bettel, Mme Anne Brasseur, M. Fernand Etgen, Mme Colette Flesch, MM. Charles Goerens, Paul Helminger (par M. Xavier Bettel), Alexandre Kriepies (par M. Carlo Wagner), Claude Meisch (par Mme Anne Brasseur) et Carlo Wagner;

MM. Claude Adam, François Bausch, Félix Braz, Camille Gira, Jean Huss (par Mme Viviane Loschetter), Henri Kox et Mme Viviane Loschetter;

MM. Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes, Jean-Pierre Koepp (par M. Gast Gibéryen) et Robert Mehlen;

M. Aly Jaerling.

Gëtt d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass et esou decidéiert.

Mir kommen elo zum nächste Punkt vun eise Ordre du jour, d'Question avec débat vum honorabelen Här Bettel iwwert d'Presenz vun onofhängegen Observateuren am Fall vun Ausweisungen. Här Bettel, Dir hutt d'Wuert.

5. Question avec débat N°31 de M. Xavier Bettel - Convention relative à la présence d'observateurs indépendants à l'occasion de tous les éloignements forcés

» **M. Xavier Bettel (DP).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, d'lescht Joer, den 3. Juli 2007, hate mer eng Motioun hei an der Chamber eestëmmeg ugeholl, wou drastoung, dass d'Regierung sollt d'Presenz vun Observateuren autoriséieren, vu fräien, indépendanten Dokteren, «à l'occasion de tous les éloignements forcés». Dat war, wéi deemools mat engem Biélorusse dee ganze Problem an déi ganz Polemik war, op wéi eng Manéier d'Rapatriementer geschéie sollten. Dës Motioun, ech widderhuelen et nach eng Kéier, ass eestëmmeg ugeholl ginn.

Du krute mer par voie de presse matgedeelt, dass viru kuerzer Zäit den Här Mamadou Aliou Diallo expulséiert gi war, an dass et do och zu Konfliktsituatioune komm ass. Deen Här souz jo zu Schraasseg an enger Mesure de placement en attendant son éloignement. Dat heescht jo, dass dat Eloignement selbstverständlech net fräiwëlleg war, an dass et zu Diskussiounen komm ass.

Well mer jo eestëmmeg déi Motioun ugeholl hunn, hat ech geduecht, dass dann d'Regierung op d'mannst d'Associatiounen géif informéieren a froen: „Hei, do maache mer e Rapatriement. Geet ee mat?“ Oder op jidde Fall emol géif assuréieren, dass ëmmer eng Begleedung do wär an deem Fall, an net nëmme vu Polizisten, mä och vun Associatiounen fir d'Mënscherechter.

Duerfir hat ech de 27. Mäerz 2008 déi Fro dann un de Minister gestallt.

Här President, mir wëssen alleguerten, dass den Här Schmit vill Humor huet. Hien huet mer eng Äntwert ginn den 2. Abrëll. Ech hat bal geduecht, wéi ech d'Äntwert gelies hunn, hien hätt mer den 1. Abrëll geäntwert!

Well dat ka jo net sinn, wat hie mer geäntwert huet, Här President! Den Här Schmit huet mer nämlech an der Fro beäntwert: «En réponse à la question de l'honorable Député, je peux confirmer que lors du rapatriement organisé de Monsieur Diallo le 9 mars, et qui a échoué,...» - da war et jo bestëmmt kee volontaire Rapatriement - «...il n'y a pas eu d'observateur étant donné que celui-ci devait emprunter un avion de ligne. Il est jugé que ce type de rapatriement ne nécessite pas d'observateur indépendant puisqu'il est effectué en présence des autres passagers qui ont d'ailleurs été témoins de l'incident.»

Wat heescht dat? Wann ech muer mat der Luxair fortfléien oder mat iergendenger Compagnie vu Lëtzebuerg aus an et ass do e Rapatriement forcé, ginn ech als Zeie vläicht vun der Regierung utiliséiert, fir duerno dat ze interpretéieren. Ma firwat dann net d'Passagéier froen, dass se méi e bëllegen Ticket kréien an och nach Police spillen, fir de Rapatriement ze organiséieren, bis een dann déi Persoun de Forces de l'ordre vun deem Land, an dat ee soll rapatriéieren, iwwergëtt?!

Dat geet net, Här President! Ech mengen, mir hunn an der Chamber eng Motioun gestëmmt. Et soll ee bei de Rapatriementer, ob se forcéiert sinn oder net, dat heescht duerch e Vol commercial oder duerch e spezielle Vol, deen affréiert ginn ass, oder mat de Kolleegen aus der Belsch an Holland, wéi een dat dann heiandsdo kann organiséieren an e Vol dann zesummen organiséiert, awer garantéieren, dass ëmmer eng Personne indépendante derbäi ass.

Ech mengen, d'Croix-Rouge hat sech zur Verfügung gestallt. Et gëtt doudsécher nach aner Organisatiounen, déi bereet wieren, bei esou Rapatriementer derbäi ze sinn. Dat géif évitéieren, dass duerno d'Inspection générale vun der Police eng Enquête misst maachen, fir ze kucken, wéi wat wou leeft. Et wier net néideg, dass mir hei an der Chamber missten iwwer Fäll diskutéieren, fir ze kucken, ob d'Mënscherechter respektéiert gi sinn. A wéi gesot, et kann een awer vu kengem verlaangen, deen e Fliger hëlt, dass deen dann duerno benotzt gëtt als Zeien an engem Dossier, oder op jidde Fall d'Police soll assistéiere bei esou engem

Eloignement, ob e forcé ass iwwer e Vol régulier oder net.

Duerfir, Här President, géif ech gäre fir de Respekt, deen dës Regierung vis-à-vis vun dëser Chamber soll hunn, insistéieren, dass eis Motioun, déi - ech widderhuelen et nach eng Kéier - den 3. Juli eestëmmeg hei ugeholl ginn ass, och respektéiert gëtt vun dëser Regierung an dass an Zukunft bei all Eloignement forcé Leit derbäi sinn.

(Interruption)

Et gëtt genuch Associatiounen.

Meng Fro dowéinst, Här President, ass: Mengt d'Regierung dat seriö, dass all Passagéier soll Zeie sinn an intervenéiere soll bei esou Rapatriementer, oder war dat eng Boutade, déi am Ministère geschriwwen ginn ass? Oder deelt de Minister déi Meenung, dass all normale Passagéier als Observateur dann déi Kap soll kréien?

Wéi gesot, ech deelen net déi Meenung, mä duerfir hunn ech jo déi Fro gestallt, fir hei d'Äntwert vun der Regierung ze kréien. Menge se net, dass et opportun wier, e Pool ze hunn, op dee se ëmmer zrëckgräife kéinten, an dass, pour éviter tout malentendu, ëmmer sollt een derbäi sinn?

Ech soen Iech Merci.

» **M. le Président.** - Merci, Här Bettel. Den Här Minister Schmit huet d'Wuert.

» **M. Nicolas Schmit, Ministre délégué aux Affaires étrangères et à l'Immigration.** - Här President, honorabel Deputéierten, ech mengen, mat esou eeschte Saache wéi Rapatriementer oder Expulsiounen - nennt se, wéi Der wëllt - mécht ee keng Boutaden. Et sinn eescht Momenter, et si schwiereg Momenter, ech hunn dat schonn eemol hei an der Chamber gesot. Ech mengen, dat war souguer, wéi Der Är Motioun gestëmmt hutt. Et si Momenter, déi natierlech besonnesch schwierig si fir déi Persoun, déi d'Land ënnert deenen Ëmstänn muss verloossen. Mä dat sinn och ganz schwiereg Momenter fir déi Leit, déi déi mussen accompagnéieren. Et ass also op kee Fall e Witz - ob en elo den 1. oder 2. oder den 10. Abrëll war.

(Interruption)

Elo muss ech awer soen, Här Deputéierten, 2002 en effët huet d'Assemblée parlementaire vum Conseil de l'Europe déi Recommendation ugeholl. Déi Recommendation! Ech muss also feststellen, datt mer fënnf Joer gebraucht hunn, bis Dir op Är Iddi komm sidd, fir der Regierung iwwer eng Motioun ze recommandéieren, esou Retours accompagnés ze maache mat Observateurs indépendants.

Täschent 2002, 2004, 2006 an 2007 sinn et jo keng Retouré ginn. Mä et ass ëmmer gutt, wann een zu spéider Asiicht kënnt. Ech hunn dat jo och ganz positiv opgeholl an ech si jo absolut zu enger positiver Reaktioun komm, wéi Dir mech dozou invitéiert hutt.

Mä ech muss awer rappeléieren, datt den Här Angel scho virun 2006 d'Regierung gefrot hat, fir e Code de conduite fir d'Retourcen ze organiséieren. Ech muss soen, leider hu mer dee Code de conduite nach net,...

(Interruption)

...mä en ass amgaang élaboréiert ze ginn.

Ech hunn Iech och net ënnerbrach, wann ech gelift!

En ass amgaang élaboréiert ze ginn an der Form vun engem Règlement grand-ducal op der Basis vun zukünftigen neien Immi-gratioungsgesetz.

Mir hunn also, soubal d'Chamber effektiv déi Motioun adoptéiert hat, dat an d'Praxis ëmgosat. A mir hunn alleguerten déi gréisser Retour-forcéen, déi effektiv net iwwer e Vol normal gaange sinn, mat engem Observateur organiséiert. D'Croix-Rouge war bereet, dee schwierige Rôle, deen och mënschlech extrem schwierige Rôle ze assuméieren. Bis elo muss ech och soen, datt u sech keng gréisser Schwieregkeet do opkomm ass, ausser effektiv bei deem Vol commercial, wéi déi Persoun sollt heemgefuert ginn an d'Guinée, vun där Dir schwätzt.

Nun évoquéiert Der d'Fro vun de Vols commerciaux. Ech bedauern e bëssen, Här Deputéierten, datt Der déi Recommendation schlecht gelies hutt.

(Interruption)

Ech schwätzen elo emol vun der Recommendation. An déi Recommendation seet an hirem Paragraph d: «...de privilégier en toutes hypothèses le transport par voie aérienne régulière et de s'assurer de l'information exhaustive et de l'accord formel du transporteur et du commandant de bord...».

Do ginn d'Passagéier net évoquéiert, mä de Commandant de bord. Et ass d'ailleurs de Commandant de bord, deen decidéiert huet, fir déi Persoun net matzehuelen. Et war de Commandant de bord.

An da geet et weider: «...à défaut de prévoir la présence d'observateurs indépendants ou de réaliser des enregistrements vidéo.» Et ass also och vum Conseil de l'Europe e bësse méi nuancéiert, wéi Dir dat elo hei gesot hutt.

Nu kommen ech dann elo zum Fong. Et muss ee sech jo dann d'Fro stellen: Wier et net besser en effet, fir all Kéiers Observateur-indépendanten derbäi ze hunn?

Ech soen, d'Erfahrung aus dem dote Fall léiert ons effektiv, datt et besser wier, vläicht an alle Fäll bei Retours forcés Observateuren derbäi ze hunn. Mir versichen elo mat der Croix-Rouge deen Arrangement ze fannen, fir datt d'Croix-Rouge bereet ass, ënner prezise Modalitéiten all Kéiers en Observateur matzeschécken.

Et ass also kee Problem. Mir hunn aus deem Fall geléiert, wou een awer muss soen, datt dee Fall sech ganz anescht am Ufank presentéiert huet. Déi Persoun war zwar an engem Retour forcé, mä si war praktesch d'accord, fir heemzegoen. Hien huet am Ufank hei zu Lëtzebuerg iwverhaapt keng Resistenz gewisen. Et ass also e bësse méi komplizéiert an e bësse méi speziell, wéi Dir dat elo wëllt wëssen.

Ech kommen also zum Schluss, datt mer effektiv am Kader vun engem Accord-cadre mat der Croix-Rouge elo kucken, datt effektiv an alle Fäll vu Retours forcés, och wann et sech ëm Retouré par vol commercial handelt, eng Presenz vun engem Observateur do ass. Ass dat ëmmer noutwendeg? Neen, mä et weess een ebe par Définition net, wann et noutwendeg wier a wann et net noutwendeg wier.

Nach eng Kéier: D'Retouré sinn eng komplizéiert an delikat Affär. An net nëmme de Retour selwer ass en question. Et ass besonnesch d'Préparatioun vun deene Leit op de Retour, déi déi schwierigst Aufgab ass. An och do muss ech soen, datt mer amgaang sinn eng Struktur opzebauen, fir iwverhaapt emol déi Leit op de Retour ze preparéieren.

Momentan si se einfach aus hirer Zell, wann et am Centre de rétention zu Schraasseg war, erausgeholl gi vu Polizisten, bei de Fliger gefouert ginn an an de Fliger gesat ginn. Eng Préparatioun war net do. Mir versichen also och hei eng besser Préparatioun, esou wäit dat méiglech ass - an dat steet och an där Recommendation - ze organiséieren.

Mir hunn iwwregens - just nach eng lescht Remarque -, par rapport zu Zäite vu virun, den Accès zu alle Retenuen am Centre de rétention zu Schraasseg op ONGen, op och Persounen aus dem Ëmfeld vun där concer-néierter Persoun opgemaach. Alles dat weist, datt mer net d'Droits de l'Homme oder d'Rechter vun deene Persounen a Fro stellen, mä bien au contraire déi Rechter besser wëlle réaliséieren a respektéieren.

Merci.

» **M. le Président.** - Merci, Här Minister.

» **M. Xavier Bettel (DP).** - Parole après ministre. Ech wollt just eng Bemierkung maachen. Den delegéierte Minister référéiert sech op Recommendation vum Conseil de l'Europe. Ech insistéieren hei, dass ech mech wëll reportéieren op eng Motioun, déi dës Chamber eestëmmeg gestëmmt huet d'lescht Joer.

Mir sinn elo Mee 2008. Déi Motioun ass den 3. Juli 2007 gestëmmt ginn. Bis haut wier jo nach, seet de Minister, keng Konventioun mat der Croix-Rouge gemaach ginn. E kritiséiert, dass 2002 déi Recommendation komm ass. Ech hoffen, dass e sengem Regierungskolleeg, dem Här Frieden, da Bescheid gesot huet, deen deemools jo en charge war. Mir waren net en charge. Dat wier déi éischt Saach.

Déi zweet Saach ass, wéi gesot, vum 3. Juli 2007 bis haut soll een och dat maachen, wat d'Chamber d'Regierung freet, wann et eestëmmeg ugeholl gëtt. An net soen, dass een duerch dee leschte Fall, deen eréischt am Mäerz 2008 geschitt ass, soll reagéieren, wann dës Chamber et schonn d'lescht Joer decidéiert huet.

Déi Bemierkung, Här President, hunn ech awer elo misse maachen.

» **M. le Président.** - Ech mengen, Här Bettel, d'Regierung gëtt sech vill Méi fir eisen Opfuederungen nozekommen.

(Interruption)

Mir kommen dann, Dir Dammen an Dir Hären, zum nächste Punkt vun eise Ordre